

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

II година

ЕКОНОМСКО–ПРАВНА И ТРГОВСКА СТРУКА
правен техничар

Скопје 2006 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИСКИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПРАКТИЧНА НАСТАВА

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовени профили: правен техничар

1.2.2. Струка: економско–правна и трговска струка

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Практична обука

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Втора година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 3 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 108 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен предмет

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Целта на наставниот предмет *Практична настава* е: ученикот да стекне умеења и способности преку примена на теоретските знаења кои ги стекнал во изучувањето на стручните предмети за да се оспособи за работење во канцелариските служби во државните управи, локална самоуправа, судовите, нотарите и во различните форми на трговски друштва.

Од општата цел на наставниот предмет *Практична настава*, произлегуваат следниве посредни цели кои се во функција на практичната оспособеност и развој на личноста на ученикот:

- да стекне умеења за комуникацијата на релација канцелариски службеник – странка;
- да прима, отвора, прегледува и да експедира пошта;
- да образува предмет и да изготвува поедноставни акти;
- да води евиденции во евиденционите книги, картотеки и други евиденции и документации;
- да ги архивира, средува и чува актите;
- да ги применува класификациските системи;
- да подготвува седници, состаноци и стручни колелгииуми и да организира службени патувања;
- да средува избран материјал;
- да ги подготвува основните акти за основање трговски друштва;
- да ја познава постапката на упис во трговскиот регистар и застапување на трговските друштва;
- да развива чувство и навики за уредно, експедитивно и точно извршување на работата, како и професионален однос со странките и клиентите;
- да се грижи, да ги чува и рационално да ги користи техничките средства кои се користат во канцелариското работење.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини на наставниот предмет *Практична настава*, односно за постигнување на зацртаните цели, потребни се претходни знаења од предметите *Основи на правото и Основи на бизнисот* во I година, како и *Канцелариско работење, Основи на правото, Основи на јавно право и Основи на бизнисот од II година*.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини од Основи на правото

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели Ученикот:	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предмети
1. Правни акти	9	<ul style="list-style-type: none"> - да се запознае со подрачјата на работа на правниот асистент; - да се запознае со работните задачи на работните места за правниот асистент; - да ги познава заштитните средства и мерки за заштита при извршување на конкретните работни задачи; - да ја разбере суштината на практичната настава; - да ја проследува структурата на Уставот, закони, подзаконски акти и други оошти акти; - да ја проследува структурата на конкретни правни акти – пресуди, управен акт или решение и правни дела.	<ul style="list-style-type: none"> - презентира и објаснува шематски приказ на функциите кај деловните субјекти, како и другите органи, установи и институции кои се јавуваат како подрачја на работа на правниот асистент; - дискутира за работите и работните задачи на правниот асистент и изведува заклучоци во соработка со учениците; - демонстрира и објаснува заштитни средства и мерки при извршувањето на работните задачи на работните места за правниот асистент; - објаснува и проследува	1. Основи на правото за II година

			структура на Уставот, законите, подзаконските акти и другите општи акти (оддели пододдели и членови); - преку читање и дискусија; - чита тестамент, отказ на работен однос, изјава и договори, поставува прашања и поттикнува на дискусија.	
Тематски целини од канцелариско работење				
Средства и услови во канцелариското работење и канцелариски служби	24	- да ги проценува предусловите за функционирање на канцеларија; - да изработува преглед на распоредот на просториите за работа и натписи; - да примени протокол – однесување на канцелариски службеник при прием на странка; - да користи и да пополнува помошни средства: календари, роковници, потсетници и формулари; - да ракува со технички средства во канцелариско работење – средства за врски и комуникација; - да применува други технички средства: машини, компјутер, диктафон, фотокопир и други средства во канцелариското	- организира посета на орган или служба (писарница). Ги задолжува учениците да го набљудуваат работењето на службата, односот на службеникот кон странките, а особено посебно добрите и лошите работи кои ги забележале во функционирањето на канцелариската служба. Ги поттикнува на дискусија и предлози за унапредување на односот службеник – странка; - дава задача на учениците писмено да ги опишат особините на канцеларискиот службеник; - дава задача на учениците да се поделат на групи и да состават кодекс за	1. Канцелариско работење за II година

		<p>работење;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ракува со печати, штембили; - да го користи потрошниот материјал и прибор во канцелариското работење; - да ги води евиденционите книги во писарницата (деловодникот, регистар и интерни доставни книги); - да средува стручна литература (публикации, практикуми, билтени) и друга документација во стручната библиотека; - да врши примопредавање на должност преку составување на записник; - да води книга за дежурство, да прави планови за дежурство и распоред на работници во службата за дежурство; - да извршува техничко – секретарски работни задачи за раководното лице; - да организира и подготвува седници, состаноци и семинари како и службени патувања; 	<p>однесувањето на странките и службениците кои работат со странки;</p> <ul style="list-style-type: none"> - организира и координира симулација на функционирање на канцелариска служба (пр. техничко-секретарска служба); - го чита куќниот ред на училиштето, а потоа учениците составуваат куќен ред за функционирање на импровизираната канцеларија; - организира подготовка на седница на класната заедница, во соработка со учениците, преку групна работа; - организира, координира и контролира практични вежби во кои учениците изготвуваат план за дежурство во училницата, со конкретни обврски за одреден период (на пр. полугодие), преку групна работа; - вежбите можат да се реализираат и со употреба на компјутер; 	
Водење евиденции во канцелариското работење	48	<ul style="list-style-type: none"> - да прима, отвора, прегледува и распоредува пошта; - да образува предмет; - да ги заведува и разведува актите во деловодникот; 	<ul style="list-style-type: none"> - организира и координира вежби за прием на обична и електронска пошта; - демонстрира манипулација со предмет, води практични 	1. Канцелариско работење за II година

	<ul style="list-style-type: none"> - да врши упис во регистар; - да води попис на акти; - да врши пренос и поврзување на основни броеви; - да експедира пошта; - да води роковник на предмети; - да архивира, средува и чува завршени акти, предмети и документи; - да води картотека на предмети; - да образува судски предмети; - да врши попис и средување на предметот во обвивка на списите; - да заведува предмет во уписници; - да ја сознае структурата на судските одлуки, тужбите и жалбите; - да заверува потпис, препис, превод, договори и полномошна за кои е овластен нотарот; - да пополнува потврди за заверки; - да проследува и средува заверена документација од нотар; - да пишува исправи; - да вежба други нотарски работи; - да води специфични евиденции кај трговските друштва; 	<ul style="list-style-type: none"> вежби за образување на предметот во фасцикли и кошурки, преку групна работа; - практични вежби за заведување и разведување на аките во деловодникот преку индивидуална и работа во парови; - организира, координира и контролира вежби за евиденција на деловодникот по систем на картотека и книги, рачно и компјутерски; - демонстрира, објаснува и организира практични вежби за образување на судски предмети, и средување на предмети во обвивка на списите (користи групна форма на работа); - практични вежби за попис, заведување на предмети во уписници и разгледување судски одлуки, тужби и жалби, преку индивидуална или тандемска работа; практични вежби за заверување на документацијата за која е овластен нотарот преку групна работа; - организира, координира и контролира практични вежби 	
--	--	---	--

		- да изготви записник од извршен надзор.	за пополнување на потврди за заверки, проследување и средување на заверена документација и вршење на другите нотарски работи; - практични вежби за водење на специфични евиденции кај трговските друштва, преку индивидуална или тандемска работа; - вежбите можат да се реализираат и со употреба на компјутер.	
Тематски целини од основи на правото				
Трговски регистар и постапка на упис и застапување на трговски друштва	15	- да состави договор за основање на трговско друштво; - да изработи изјава за основање на ДООЕЛ; - да пополнува обрасци за упис во трговски регистар; - да проследи постапка за именување на управител; - да проследи полномошно за трговски патник, трговски застапник и прокурист.	- организира симулација на некоја форма на трговско друштво преку вежби за изработка на документација за основање (договор, статут, изјава, одлука за именување на управител, пријава за основање со комплет обрасци); - практични вежби за постапката за именување на управител преку играње на улоги, како и за проследување на полномошно за трговски патник, трговски застапник и прокурист; - вежбите можат да се реализираат и со употреба на	1. Основи на правото за II година

Учество на граѓаните во јавниот и политичкиот живот	12	<ul style="list-style-type: none"> - да спроведе постапка за организирање на собири, иницијативи и референдуми; - да средува изборен материјал – гласачки ливчиња, легитимации, покани, изборни списоци; - да применува техники на пресметување на изборни резултати; - да подготви неопходна документација за регистрирање на политички партии и здруженија на граѓани; - да врши упис во регистарот на политичките партии и на здруженијата на граѓаните. 	компјутер; <ul style="list-style-type: none"> - организира симулација на избори преку играње улоги; - ги задолжува учениците да изработат шема за изборниот систем и ги поттикнува на дискусија; - практични вежби за средување на изборен материјал и пресметување на изборни резултати (Донтов модел и други). 	1. Основи на јавно право за II година
--	-----------	--	--	---------------------------------------

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет *Практична настава*, согласно со поставените цели на наставниот предмет, како основни *наставни методи* ќе се користат: водење на насочена дискусија, решавање на проблеми и симулација на реални ситуации, учење преку сопствено откривање, практични вежби, слободни задачи, тимска настава и сл.

Активности на ученикот: да дискутира, да изработува практични вежби да применува законитости и правила, да набљудува, да слуша, да прибележува, да повторува, да објаснува, да чита, да толкува позитивни законски прописи, да презнетира, да открива во група и независно, да размислува критички, да дава свој суд, да работи домашни задачи.

Активности на наставникот: организира, планира и подготвува настава; дава инструкции за работа; поттикнува на дискусии; објаснува; поставува прашања; оценува и поттикнува на самооценување и креативност од страна на учениците; симулира процеси и реални ситуации; презентира; демонстрира; прави забелешки, организира, координира и коригира практични вежби.

4.3. Организација и реализација на наставата по предметот

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет *Практична настава*, се изведува преку практични вежби во училишница (при што класот се дели на групи од најмалку 15 ученици), организирани посети на трговско друштво и институции, организирани информативни средби, разговори и дискусии со претставници – стручни лица од практиката, во училиштето или во институциите и трговски друштва, со цел учениците да стекнат практични умеења.

Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи, кои можат да се изведуваат дома и во училиштето. Образовните активности по предметот *Практична настава*, се организирани во две полугодии, четири тримесечија и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет *Практична настава*, потребно е да се користи: графоскоп, графофолии, ТВ, видеорефлектор, видеоленти, компјутерска опрема, ЛЦД-проектор, публикации, обрасци, шемии и сл. Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците е учебник за овој наставен предмет, наставни помошни материјали, стручни списанија, закони и практикуми од соодветни области, коментари на законите.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено – преку писмените задачи, индивидуалните практични задачи и извештаите за реализирани активности на

учениците по секоја завршена тематска целина, креативноста, изработената конкретна документација, постигнувањата и резултатите од тимската работа, покажаниот интерес и активно учество на учениците на часовите.

Во текот на учебната година учениците се оценуваат со најмалку две оценки за секое полугодие, а се утврдуваат полугодишни и годишни оценки. Доколку не се исполнат барањата врз основа на утврдените критериуми за оценување, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали; да соработува со другите наставници, стручни работници, социјални партнери, стручни институции; да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците; да поседува способност за примена на современа образовна технологија; да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес; како и за професионално и педагошко самообразување; да е комуникативен и креативен. Се препорачува наставникот кој ќе ја реализира теоретската настава, да ја реализира и практичната настава.

6.3. Стандард за наставен кадар

- Завршени студии по право со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит;

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За реализација на наставната програма по *Практична настава* ќе се користи училница и кабинет опремен со компјутери и други наставни средства, помагала и опрема согласно со нормативот како и во трговски друштва, органи на државна управа и локална самоуправа, судови, нотари и други институции.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: април 2000 година

7.2. Состав на работната група:

1. Снежана Димовска, педагошки советник, Педагошки завод на Македонија – Скопје
2. Ѓорѓи Бајлозов, приватен стопанственик – дипл. правник ДООЕЛ „Бајком-увоз-извоз“-Скопје
3. Македон Сллавкоски, директор- дипол. правник, ДСЕПУ „Васил Антевски-Дрен“ - Скопје
4. Цвета Петреска, наставник, ДСУЕБ „Арсени Јовков“ - Скопје
5. Весна Рафајловска, наставник, ДСЕПУ“Васил Антевски Дрен“ - Скопје
6. Ленче Кузмановска, наставник, ДСЕПУ „Васил Антевски Дрен“ - Скопје

7.3. Датум на ревидирање: мај 2006 година

7.4. Состав на работната група:

1. Елизабета Јованвоска Радановиќ, советник, Биро за развој на образованието – Скопје
2. Советници од Секторот за стручно образование при Бирото за развој на образованието – Скопје

8. ДАТУМ НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2006 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по практична настава за *II година* ја одобри министерот за образование и наука со решение број 07-3851/28 од 29.06.2006 година.